

EPERJESI LAPOK

Előfizetési árak:
 Egész évre . . . 12 K.
 Félévre . . . . . 6 K.
 Negyedévre . . . 3 K.
 Hirdetési díj: Egyhasábos
 pétforsor egyszeri hirdetésé
 15 f. Közlemények sora 40 f.

**POLITIKAI, TÁRSADALMI, KÖZGAZDASÁGI,
 KÖZMŰVELŐDÉSI ÉS SZÉPIRODALMI HETILAP**

**Az Eperjesi Széchenyi-körnek, az Eperjesi Magyar Védőegyesületnek
 és az Eperjesi Kereskedők Társulatának hivatalos közlönye.**

**Szerkesztőség és
 kiadóhivatal ::
 Kósch Árpád
 könyvnyomdája
 Eperjes, Fő-u. 59.
 :: Telefon-szám 16. ::**

Két régi mese.

A ló megharagudott a szarvasra. Miután nem tudott neki egymagában kárt okozni, az embertől kért segítséget. Ez meg is ígérte, de azt kötötte ki, hogy a ló engedje meg, hogy szájába kantárt rakhasson és hátára felülhessen. A ló beleegyezett.

Az ember a ló hátára ült és üldözőbe vette a szarvast, s sikerült neki azt nyíllal lelőni.

A ló bosszúvágya ki lett elégítve, de ő maga örökös rabszolgaságba került.

Az 1917. év nagyjelentőségű Magyarország beltörténetében. Ez évben sikerült gr. Andrássy Gyulának a cseh főurakkal, a szocialistákkal és radikálisokkal szövetségbe Tisza Istvánt megbuktatni.

Az erdőben megjelent valamikor egy ember, aki kezében egy élesre köszörült vasat tartott.

A fiatal fák látva a villogó vasat, nagyon megijedtek. Egy öreg tölgy megvigasztalta őket: „Ne féljete a vastól, ez magábanvéve nem okozhat nagy kárt. Ha azonban valamely fa segítségére lesz és nyélnék engedi magát felhasználtatni, akkor a fejszétől remegnünk kell valamennyiünknek“.

A Wekerle-kormány benyújtotta a gr. Károlyi Mihály vezetése alatt álló, a választójogi blokkban egyesült pártok nyomására az általános, egyenlő, titkos választójogról szóló javaslatot. Wekerle evvel segíti gr. Károlyi Mihályt a magyarság szupremáciájának letörésében — aki ugyanis a NEUE ZÜRCHER ZEITUNG 1917. nov. 27-ikén megjelent 2233. számában közzétett nyilatkozatában ezeket mondja:

Die Lösung der verwickelten Nationalitätenfrage liegt auch in dem allgemeinen Wahlrechte. Ein vollkommen demokratisches Regierungssystem hat keinerlei „Irredenta“ zu befürchten. Die einzelnen Nationalitäten sollen *nicht auf Grund von Autonomien Rechte erhalten, sondern auf Grund einer im wahren Sinne des Wortes vollständigen Gleichberechtigung, wobei alle Rechte der sozialen Mehrheit des ganzen Volkes zukommen.* Das Prinzip „divide et impera“ soll künftig niemals befolgt werden den Nationalitäten gegenüber. Als Beispiel kann uns wohl die schweizerische Eidgenossenschaft dienen, wo nicht nur autonome Rechte bestehen, sondern in der Hauptsache *eine vollständige Gleichberechtigung der ganzen Landesbevölkerung.* Es ist meine feste

Überzeugung, dass die Nationalitätenfrage Ungarns einzig auf Grund einer vollständigen, gründlichen Demokratisierung unserer ganzen Regierungssysteme gelöst werden kann.

Az iskola a vádlottak padján.

Irta Székely Adolf. (Vége.)

Áttérve a nevelés kérdésére, én is vallom, hogy az egyéni nevelésről különösen a mai túlszűfolt iskolában szó sem lehet. Nincs arra fizikai idő, hogy a tanár vagy tanító az iskolában minden gyermekkel külön foglalkozzék. De vannak bizonyos erkölcsi eszmék, erkölcsi törvények, társadalmi szokások, amelyeket minden alkalommal demonstrálnunk kell, vannak nevelési elvek, amelyek az osztály átlagára alkalmazandók, szóval a *tömegnevelés* keresztülvihető és nem szabad elfelednünk, hogy a nevelés a jövő boldogulása szempontjából talán még fontosabb az anyagközlésnél, mert a tudás hézagait később is kiegészítheti az ember, de a nevelési mulasztások nehezen pótolhatók. A tanár is jobban szereti egy jómagaviseletű, habár tudásban középszerű, mint kitűnő eszű, de arrogáns, kiállhatatlan diákot. Persze a tanár nevelői munkásságát se az iskolalátogató főigazgató, se más hatóság számon nem kéri és a vizsgán se lehet ezt bemutatni. Csak mennél több magolás, az a fő! Redukáljuk inkább a tananyagot, dolgozzuk fel jól a keveset, jusson idő minden tantárgynál az erkölcsi tanulságok levonására, a nevelésre és jellemképzésre, a munkakedv és önművelődési vágy ébresztésére.

A szülő sok mindent várhat az iskolától, de nem mindent. Kell, hogy az iskolát nevelői munkájában támogassa. A cél közös, legyen meg a kettő között a kölcsönös bizalom és egyetértés és az annyira szükséges *harmónia*. Igen ám, de a harmóniának az a föltétele, hogy mindegyik szereplő hibátlanul kezelje hangszerét. A legtöbb szülőnek azonban fogalma sincs a gyermeknevelésről. A minisztérium kiküldi szakférfiakat a népnek a célszerű állatnyésztésben való kioktatása céljából. Hát az embernevelés kevésbé fontos, kevésbé bonyolult, kevésbé magasztos a marhanevelés tudományánál? Míg a szülő nincs tisztában a helyes gyermeknevelés követelményeivel, mindaddig harmónia iskola és szülői ház között nem lehet. A szülő nem érti meg az iskola intencióit, a leggyakrabban az iskola rendelkezéseivel szembehelyezkedik, miáltal az iskola minden nemesebb törekvése hajótörést szenved. Avagy melyik szülő nem adott még hamis bizonyítványt fiának, hogy igazolatlanul mulasztott óráját igazolhassa?! A szülő elköveti azt a következményeit előre nem látható súlyos bünt, hogy fiának a csaláshoz segédkezet nyújt. A tanár kénytelen elfogadni az igazolványt, ha tudja is, hogy becsapják. Avagy előfordult-e már az az eset, hogy a szülő elme egy a tanárhoz, hogy fiát a rossz magavise-

lete vagy hanyagsága miatt bepanaszolja? Soha! Mert a szülő maga sem vár az iskolától nevelést, de még tudást sem. Fő, hogy legyen a bizonyítvány. De nem is meri fiát bepanaszolni, mert fél a szabályszerűtől, kevésbé szabályszerűtől és végül a kicsapástól, amivel csak magának okoz bajt. *Meg kell tehát változtatni a fegyelmi fokozatokat s eszközöket és összhangot kell létesíteni az iskola és szülői ház között.* Ezt a *népies előadásokon* kívül időről-időre tartandó *szülői értekezlettel* véljük elérhetni, amelyen a tanár felvilágosítást ad az egyes szülőknél, közérdekű eseteket és kérdéseket nyilvánosan is megtárgyalnak, amiből a szülő okulást meríthet. Nem tartom helyesnek a Gaál ajánlotta érintkezést, hogy a szülő a tanárt az iskolában felkeresse és ott háborgassa. Ily együttes tanácskozás, közvetlen érintkezés meg fogja teremteni azt az összhangot, amely nélkül a ránk bizott ifjúság helyes nevelése lehetetlen. A szülőre magára kell nevelőleg hatnunk oly értelemben, hogy belássa a mi jóakaratainkat, méltányolhassa a mi minden anyagi és pártos érdeken felül álló, a köz javáért kifejtett munkánkat.

Az eddiginél sokkal nagyobb súlyt kell vetni arra, hogy legyen minden iskolának orvosa, aki minden gyermeket hetenkint egyszer megvizsgál, rendes statisztikát vezet a gyermekek fejlődéséről, az észlelt rossz hajlamokat — a szülők segítségével — csírájában elfojtja. Az iskolaorvos tanítaná egyszersmind az *egészségtant* az I. osztálytól kezdve végig.

Részletesen ki kellene terjeszkednem az ifjúsági körök mikénti vezetésére, az itt-ott felburjánzó felekezetieskedő és antidemokratikus szellemre, de ez igen messzire vezetne.

Végül még egy kérés, amely minden iskolának szól. Kiméljük a szülőket a szükségtelen megterheléstől. Ne gyűjtsünk oly sokat az iskolákban. Fölkeresik azokat a sok gyermekkel megáldott polgárokat úgyis; zsaroljuk a közjótékonyág nevében a dúsgazdag gyermekeket és agglégényeket. Ne vétessünk drága hozzávalókat a kézimunkához; ne változtassunk minduntalan tankönyveket. Irassunk a füzet mindkét oldalára! Kicsinyiségek, nemde? A szülőknél bizonyára nem.

Ezek az én észrevételeim Gaál Mózes előadása után. A jeles író és paedagogus az éremnek csak egyik oldalát mutatta be: a szülők mulasztásait. Én igyekeztem a kérdést, amennyire ezt egy újságcikk terjedelme megengedi, több oldalról megvilágítani és megbizonyítani, hogy a rossz iskolakönyvek miatt mindnyájunkat terhel mulasztás. A tanférfiak feladata, hogy a sajtó és nyilvános gyűlések útján olyan közszellemet teremtsenek meg, amelynek hatása alatt az ódság és maradiság makacsul védett falainak le kell omolnia és az omladékok helyén épüljön olyan iskola, amely a mai kor követelményeinek minden tekintetben megfelel.

Az Eperjesi Széchenyi-kört a kérdés fölvetéséért hála illeti, de köszönet jár illusztris előadónknak is a gyönyörű és élvezetes előadásáért, elveink fenntartásával!

Ipari elmaradottságunk okai.

Írta: Stark Zsigmond gépészmérnök.

I.

Míg a Wright-testvérek Daytonban már 1909-ben repülőgépgyárat alapítottak, addig mi idehaza még szekéren döcögünk és csigaléptekkel cammogtunk előre, avagy hátra a béke szép éveiben.

Mi magyar mérnökök akkor még csak fantaszták voltunk, ideákon töprengtünk, elméleti felfedezéseket csináltunk, azonban semmit meg nem valósítottunk. Így járt Jedlik a dynamo első magyar megteremtője, Irinyi a gyújtófa magyar feltalálója, Lénárd a drótnélküli telegrafia elméleti megteremtője és sok más.

Ha e különös tényt közelebbről megvizsgáljuk, azt fogjuk találni, hogy ennek oka nem annyira e geniális feltalálók tehetetlenségében, vagy élnetlenségében, mint inkább sajátos társadalmi viszonyainkban volt keresendő.

Ki törődött, ki foglalkozott nálunk, Magyarországon, komolyan az iparral?

A pénzügyek csak kizárólag hitelműveletekkel foglalkoztak, ontották a váltókat és folyton növelték a telekkönyvi C-lapok terheit.

A meggazdagodott kereskedők és egyéb társadalmi osztálybeli jómódúak ráültek kincses ládájukra, csupán a biztosan és jól elhelyezett tőke kamataiból kívánták élni nyugodtan, minden lelki emóció nélkül napjaikat.

A középosztály kereste a könnyű és fáradtság nélküli megélhetés forrásait: a jogászokodást, a hivatalnokoskodást és üzérkedést.

A kisiparos-osztály műveletlen, ósdi és szűklátókörű volt, száz év óta egy lépéssel sem haladt előre.

A földművesosztályt a népesség zöme képezte: a parasztság, melynek 80%-a analfabéta, tuhatlan és még a papság befolyása alatt állt. A korcsma és a pörösködés voltak éltető elemeik.

Ez az állapot teremtette, mint a gomba, a kétes existenciákat, a nagyvárosok obscurus alakjait: a parasitákat, a mindenféle ügylettel foglalkozó és mindenre kapható szélhámosokat, az iparlovagokat, a professionatus kártyásokat, a szerencsevadászokat és az élősdiaknek megnevezhetetlen sok speciesét.

Kétségtelen, hogy minden nagyvárosnak ezek

voltak az elmaradhatatlan, veszedelmes sallangjai, de bátran mondhatjuk, hogy nincs kulturáram, amelynek több ily kétes létfentartással küzdő népessége lett volna, mint Magyarországnak.

Tessék csak figyelemmel kísérni, hova tűntek el a vidéken tönkrement vagy ott létezni nem tudó egyének; mind a fővárosba tódultak, ahol bűnös manipulációikat zavartalanabban üzhették, mint a vidéken.

Ez már szinte kóros állapot volt, amely mind veszedelmesebben terjedt és szedte megszállhatatlan áldozatait.

Nem ők voltak a bűnösök, a baj rákfenéje egészségtelen gazdasági viszonyainkban volt keresendő. Ahol a termelési tényezők tisztán a földre és a produktumok közvetítésére szorítottak, ennek elmaradhatatlan következménye volt, hogy a létfentartási eszközökben az emberek nem lehettek igen válogatósok.

Ha gazdasági életünk mélyére tekintünk, szinte elrémülve kell konstatálnunk, hogy a közel 20 milliónyi lakosság közül alig 10%-a végez produktív munkát, a többi mind a termelt értékek szétosztásával, piacrahozatalával foglalkozik, vagy egyéb adminisztratív, nem produktív foglalkozást űz. Csodálattal kell konstatálnunk, hogy 10% produktív munkaerő eltart 90% improduktív foglalkozású egyént.

Ha ezen arányszámokat más iparágakban vizsgáljuk, azt fogjuk tapasztalni, hogy a produktív munkaerő a lakosság számához viszonyítva 2-3-szor annyi, mint nálunk. Ezek termelik az igazi többletértékeket, melyek a majdnem általános jólétet és egészséges társadalmi és gazdasági viszonyokat teremtik ott. (Folytatjuk.)

KÖZJÓTÉKONYSÁG.

A sárosvármegyei hadiárva alapja javára az eperjesi kir. adóhivatalba, mint Sárosvármegye gyámpénztárába 1917. dec. 31-ikéig a következő adományok folytak be:

A már nyugtázott összeg	K. 71,438.40
Az EPERJESI UJSÁG szerkesztője útján:	
Korach Imre tálykapusztai lakos	50.-
Mandl Henrik lemeszi körjz útján cukor és petroleumelosztás feleslege címén:	
Budamér községből	28.-
Senyék	10.-
Somos	27.-

Bredeczky, hogy: „Ha csak az ő Lexikonját ismerjük is, a földrajzi ismeretek elterjesztése tekintetében többet tett, mint amennyit valaki az ő helyzetében és az ő körülményei között valaha tehetne“ — 1740. február hó 24-ik napján született Eperjesen. Első tanulmányait ottan végezte szülővárosának ev. főiskolájában s onnét, mint teljesen árva, 1756-ban Pozsonyba ment, ahol a családjában úgy látszik öröklő kiváló zenei tehetségéért az egyházi énekkarban teljesített szolgálatot s több gyermeknek a tanítását is vezette. Oly általános szeretet és megbecsülés vette körül, hogy már 19-éves korában az ottani gimnáziumban tanári állást ruháztak rá, amelyet a legnagyobb buzgalommal töltött be. Érdemeket szerzett egy leányiskolának a szervezése és vezetése körül is, s az 1769-ben tett, két évig tartó utazása meghozta számára Németország legkiválóbb népnevelőinek és ezek intézeteinek az ismeretét. Majd újból Pozsonyba tért vissza, hol az a nagy csapás várta, hogy időközben vagyonát — melyet elutazása előtt egy barátjának a kezelésére adott — elvesztette. Itt könyvkereskedő lett s mintegy tíz évig lapszerkesztő. Sok művet írt és fordított. Igen nehéz viszonyok között kellett élnie. Kereskedésével meg is bukott s munkakedvét mégsem veszítette el, jóllehet — mint Bredeczky mondja — a legszomorúbb az volt, hogy kéziratának az értékét megbecsülni nem tudták és nem is akarták.

Gajdár Kornél rónai körjegyző útján a rónai szatócsüzetekben elárúsított hal nyereségéből	6.-
Davidovics Manó turinai körjz útján (Ezzel gyűjtése 947 kor. 30 fillér.)	112.04
Tokár Emil kajátai körjz útján: Kajata községből	148.11
Kissáros községből	118.42
Lászka	26.29
Luzsány	49.78
Sárosbuják	55.30
Szinye	96.24
Szinyetűjfalu	139.75
Zsebefalva	71.94
(Ezzel gyűjtése 1348 kor. 99 fillér.)	
Wischin Győző sárosbogyáni körjz útján: vargonyi petroleum-többlet	17.40
vargonyi adakozók	9.30
laspataki	36.28
sárosbogyáni	14.60
boroszlói	5.70
Begányi Jánosné, Alsómérk	10.-
Ugyanannak útján vargonyi adakozók (Ezzel gyűjtése 1775 kor. 49 fill.)	11.-
Fedás Gyula felsőhunkóczi körjz be-terjeszt	25.27
Ugyanannak útján petroleum-kiosztás többlete	18.-
Sesavniczky Imre szentmihályfalvai körjegyző útján: gergelylakai cukorkiosztásból	8.40
gergelylakai adakozók	4.60
osztópataki	5.52
szentmihályfalvai	12.56
Dr. Kádas Miklós héthársi főszolgabíró útján újévi üdvözetek megváltása címén: Brühl Menyhért prépost főesperes	10.-
dr. Kádas Miklós	20.-
Szent-Ivány Ferenc tb. szolgabíró	10.-
Komka Géza felsőmersei gyűjtése	35.14
Zima Andor cseresi g. k. lelkész gyűjtése karácsonykor cseresi és ciglái hívei közt	60.-
Szojka Sándor ferzsói körjz útján a kör községeiben kiosztott petroleum feleslege (Ezzel gyűjtése 586 kor. 71 fillér.)	40.-
Fekete Béla lemeszi szolgabíró útján: Gottlieb Ignác, Frisch Mór és Sternlicht Dezső	32.-
Ugyanannak útján: Danczák István és társai lemeszi lakosok	50.-
Lukovich Aladár ügyvezető igazgató újévi üdvözetek megváltása címén	15.-
Wollner Marcell magyarkapronczai körjegyző útján: Neumann Samu magyarkapronczai szatócs petroleum feleslege	15.-

TÁRCA.

Korabinsky — Eperjesről.

(Három cikk.)

Írta: dr. Horváth Ödön.

I.

A galíciai protestánsok nagy püspökének, Sárosvármegye egykori kiváló szülöttének: Bredeczky Sámuelnek (1771—1812.) az élet-történeti adatai után kutatván, vajjon miképpen mellőzhettem volna el azt, hogy Korabinskynek most már oly ritka, régi könyvét, a „Geographisch-Historisches und Produkten Lexikon von Ungarn“-t (Pozsony, 1786.) kezembe vegyem? Hiszen Sárosvármegyének ez a másik kiváló szülötte ebben a művében éppen azokról a helységekről ír, amelyekben Bredeczkynek itthoni életének az eseményei lejátszódtak. Adatait éppen abban az időben gyűjtötte, amelyben most nevezett ifjú kortársa fényes tehetségeivel s a tanulmányokban tanúsított kiváló előmenetelével már általános figyelmet kezdett ébreszteni maga iránt. Viszont Bredeczkynek levelezéseiben a sok hivatkozás és több reá vonatkozó adat, valamint a Bredeczkynek tollából eredő — annyi meleg szeretettel és megbecsüléssel megírt — életrajz és búcsúztató is egyenesen reá vezeti figyelmünket erre az igazán úttörő nagy műre, amelynek az adatai ma is kihívják és megérdemlik figyelmünket.

Korabinsky János Mátyás — akiről azt írja

Ezek a nehéz életviszonyok vándorbotot kényszerítettek kezébe. Így jutott csaknem teljesen lerongyoltan Bécsbe, ahol szintén sok csalódás és sok küzdés várt rá, súlyosítva gyakori betegeskedéssel is. 1811. június hó 24-ikén halt meg Pozsonyban, nagy veszteségére a hazai tudománynak és irodalomnak. Az 1811. augusztus hó 26-ikáról keltezett és az ő emlékének szentelt szép soraiban Bredeczky azt jegyzi fel felőle, hogy az ő élete a nehézségekkel folytatott örökös harc volt és „tartós küzdelem egy forrón óhajtott cél után, amely annál inkább eltávolodott tőle, minél közelebb gondolta ő hozzá magát“. És hogy: „Ő, az irodalomhoz és az azzal való foglalkozáshoz érezett leküzdhetetlen szerelmében, igazi vértanúhoz hasonlított, aki... hazájához való ragaszkodásának áldozatul hozta még az ő szegénységét is, miközben ő maga a legnagyobb nélkülözéseket szenvedte!“ ...

Előbb említett „Lexikon“-ja talán egy városunk ismertetésének sem szentelt annyi teret és annyi figyelmet, mint éppen Eperjesnek. Az — egész kis tanulmányt tevő — cikknek a végén az iránta érzett szeretettel igyekszik menteni azt, hogy ezt az ő szülőhelyét szándékosan valamivel részletesebben akarta leírni. A mű — melynek idevonatkozó adatait bár vázlatosan, de teljesen híven bemutatni óhajtom — Sárosvármegye városai között Eperjest

val, repkénnyel befutva, a főtérre paloták homlokzata, a kegyetlen Ezzelino kastélya. Ott van továbbá Marostica oszlopcsarnokaival, Thiene és alább a csodálatos Vicenza, Castel Franco, Giorgione városa, Treviso templomaival, Titian domborműveivel. És künn a mezőn, gazdag szőlőktől koszorúzva a velencei nagyokra emlékeztető pompás villák. Maser villáját Palladio építette és Veronese díszítette.

Meg tudjuk érteni, mit védenek az olaszok lépésről-lépésre küzdve, az ellenségtől elárastott földjükhöz.

A JOURNAL DE GENÈVEBŐL R. G.

HIREK.

A közönséghez!

Tisztelettel értesítem Sárosvármegye nagyérdemű közönségét, hogy a lap eddigi tulajdonosaival létesült megállapodás értelmében az EPERJESI LAPOKNAK tulajdonosává lettem.

A vidéki sajtót sokan hibásan ítélik meg: utalnak arra, hogy a fővárosi nagy lapok gyors és tökéletes hírszolgálat mellett ennek szerepe igen alárendelt, csaknem fölösleges. Hát hiszen, aki a vidéki hírlapokban táviratokat keres, az nem is lehet más véleményen. Ahhoz, hogy a vidéki sajtó hivatását helyesen ítéljük meg, szükséges, hogy ismerjük egy megye, egy város partikuláris különállásának rendeltetését, amely végeredményben nem lehet más, mint az, hogy a maga elhatároltságában, a társadalmi, kulturális és gazdasági tényezők kölcsönhatása mentől nagyobb fejlettségre emelje e közületet, hogy így, közvetve legyen részese a nemzeti előhaladásnak.

Teljesen lehetetlen ugyanis, hogy az ország minden gondolkodó agya, minden cselekvő keze, a vérkeringés központjában szolgálja az összesség érdekeit. Hogy ez mennyire igaz, nem kell a geográfiai távolságokra utalnom, hanem inkább arra a köztudott s eléggé megismert igazságra, hogy minden ember annál tökéletesebb munkát képes produkálni, mentől jobban ismeri a munka eredményére közreható tényezőket. Azok, akik egy decentralizált közületben élnek, nem ismerhetik a centrális munkára közreható tényezőket úgy, mint azokat, amelyeket közvetlen közelből szemlélhetnek, amelyeknek fejlődés-processusait a legintimebb részletekig ismerik s belátnak az érdekek ama szövevényeibe is, amelyeknek országos hálózatát még a legtájékozottabbaknak is alig sikerül felderíteni.

Téved, aki azt hiszi, hogy ez a munka alsóbb rendű. Ez egyszerűen megosztása a munkának: a részek funkciója az egész érdekében. Ezt a munkát ugyanazzal a lelkiismeretes buzgalommal és ugyanazzal a körültekintő céltudatossággal kell végezni, mint azt, amely közvetlenül szolgál országos érdeket. Csak ha ezt a szellemet visszük be partikuláris életünkbe, fog megszűnni az a visszás állapot, hogy sokan legjobbaink közül félreállanak, menekülve az egyéni önzés és kicsinyes torzalkodások két malomkövétől, melyek a legszűkebb intenciókat és a legragyogóbb kvalitásokat is megőrlik.

Ezt az érdemes munkát van hivatva szolgálni a vidéki sajtó, amit szolgál azzal, hogy szívéhez szorítva annak a közületben minden közügyét, egyesíti az erőket s ösztökéli a társadalmat vállvetett, közös, eredményes munkára.

Ilyen szerepet szánok az EPERJESI LAPOKNAK is, biztosítva a megye egész társadalmát, hogy — jóllehet a lap szerkesztésében különböző okok miatt részt nem vehetek — éber figyelemmel fogok ügyelni arra, hogy az EPERJESI LAPOK soha, egy percre se tévessze el szem elől azt a nemes hivatását, melyet 42 esztendő minden változata közepette híven teljesített:

ellentéteket nem keresve, hanem inkább kiegyenlítő, közreható Sárosvármegye társadalmi, kulturális és gazdasági előhaladásában.

Ennek a munkának támogatására bizalommal hívom fel megyénk egész közönségét.

Koós István.

Lelekgyakorlatok. A múlt héten elmaradt lelekgyakorlatok a „Sancta Maria“-intézetben jan. 10., 11. és 12-ikén tartatnak meg.

Halálozás. Lapunk múlt számában megemlékeztünk már néhai, boldogemlékű s városunk társadalmában jelentős szerepet játszott Ghillány József özvegyének, Beör Mária-nak elhunytáról. Megyénk számos családját borította gyászba e haláleset. Tętemét Budapestre szállították s dec. 29-ikén a Kálvária-hegyen levő családi sírhelyen — általános részvét mellett — helyezték nyugalomra. A család a következő gyászjelentést adta ki: „Winckelsteini Kőszeghy Sándorné sz. Ghillány Erzsébet, dr. Ghillány József, öz. ifj. bártfaluújfalusi Fábry Istvánné sz. Ghillány Márta és Ghillány Anna, úgy saját, mint az alulírottak és az egész rokonság nevében, mély fájdalommal tudatják, hogy felejtetetlenül szeretett, végtelen jóságú édesanyjuk, öz. lazi és berniczei Ghillány Józsefné sz. Beör Mária, hosszú, éveken keresztül példátlan keresztényi türelemmel viselt szenvedés és a halotti szentségek ájtatos felvétele után, életének 64. évében f. hó 26-ikán d. e. 10 órakor nemes lelkét Teremtőjének visszaadta. A megboldogultnak hült tetemei f. hó 28-ikán d. u. 3 órakor fognak a kerepesi-úti temető halottasházában a róm. kath. egyház szertartásai szerint beszenteltetni, azután pedig Eperjesre szállítván, ott a Kálvária-hegyen levő családi sírhelyen — imádott férje mellé örök nyugalomra helyeztetni. Az engesztelő szent-miséáldozat be fog az Úrnak mutattatni hétfőn, dec. 31-ikén reggel 9 órakor a nagytemplomban. Felülmulhatalan jóságod örökké fog élni szíveinkben! Felsővízközi Szepesházy Imréné sz. Beör Gizella, kissóczi Kissóczy Mátyásné sz. Beör Anna, nővérei. Öz. winckelsteini Winkler Andrásné sz. Ghillány Mária, sógorónője. Szepesházy Imre, Kissóczy Mátyás, sógorai. Kőszeghy Sándor, veje. Kőszeghy Iván, Kőszeghy Erzsébet, Fábry József, Fábry Pistike, Ghillány Margitka, unokái.

„A Társaság“ legújabb száma is változatos, előkelő tartalommal jelent meg. Gergely István a főudvarmesterről ír megkapó jellemrajzot, Törökné Kovács Hermin befejezi elbeszélését, Bardócz Árpád, Beöthy Zsigmond és Fáy József versei. Érdekes Társaság- és Divatrovat egészítik ki a szám tartalmát. A képek között Izabella főhercegnő és gr. Hertlich kancellár képét közli a lap, mely januári számában kezd meg Drasche-Lázár Alfréd „Tűzkereszt“ című regényének közlését. Előfizetési ár negyedévre 20 kor. Kiadóhivatal: Budapest, IV., Reáltanoda-u. 18. sz.

Az Eperjesi Takarékpénztárnál a VII. magyar hadikölcsönre összesen 2.887,350 kor. jegyzés eszközöltetett. A jegyző felek névsorát jövő számunkban közöljük.

„Az Élet“ szépirodalmi képes heti folyóirat (szerkeszti Andor József) dec. 30-iki száma a következő tartalommal jelent meg: Szilveszter-estére. Kálmán György: Robert Hugh Benson. Gondolatok. Illy János: Krizantémok. Fábrián Géza: Mosolygók (költemény). Zsoldos László: Hamupipőke (elbeszélés). Akik az élettől félnek (regény), írta Henry Bordeaux, fordította Kálmán György. Hétről-hétre. Szerkesztői üzenetek. A kitűnő lapot melegen ajánljuk olvasóink figyelmébe. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, I., Fehérvári-út 15. c. Előfizetési ár félévre 15 kor. Mutatványszámot készséggel küld a kiadóhivatal.

Vízszolgáltatásunk érdekében. Eperjes sz. kir. város tanácsa elrendelte, hogy 1918. jan. 2-ikától mindennap este 8 órakor a házi-vezetékek a vízóra mellett levő házi főelzáró-csapokkal elzárassanak és reggeli 6 óráig zárva tartassanak. Az elzárásról a háztulajdonos, illetve házkezelő tartozik gondoskodni s azért a vízvezeték szabályrendeletben megállapított büntetőjogi következmények terhe alatt személyesen felelős. Minthogy azonban a házi főelzáró-csapok nagyrésze az évek óta tartó háború miatt szintén rossz, felhívja a tanács a háztulajdonosokat, illetve házkezelőket, hogy a főelzáró- és víztelenítő-csapokat sürgősen javíttassák ki, addig pedig, amíg ez megtörténhetik, az utcai csőhálózat mindennap este 8 órakor el fog zárni. Vízkészletek gyűjtése azonban szigorúan tilos.

Havi állatvásár Eperjesen január 7-ikén, hétfőn lesz.

Olcsó szén! Tekintettel arra, hogy a háztartásokban a porszén rendszerint elkallódik, ennél fogva az Eperjesi Villamosmű ezen szénnek értékesítése céljából elhatározta, hogy minden 100 kg. porszénért 25 kg. kockaszén ad mindazoknak, kik a porszén a villamtelepre beszállítják. Legkisebb mennyiség, amelyet a Villamosmű átvesz: 100 kg.

A „Vasárnapi Ujság“ dec. 30-iki száma a képeknek különös gazdagságával jelent meg. Képei az olasz harctérről párját ritkító érdekességgel mutatják az olaszországi harcok különleges természetét. Szépirodalmi olvasmányok: Pekár Gyula nagyszabású regényének, „Az amazonkirálynő“-nek befejezése, Vargha Gyula és Kosztolányi Dezső versei, Bán Ferenc novellája, Tonelli Sándor cikke a háborús Lipszéról, Balla Mihály cikksorozata az amerikai dollárkirályokról stb. Egyéb közlemények képek a budapesti karácsonyi vásárról, s a rendes heti rovatok. A VASÁRNAPI UJSÁG előfizetési ára negyedévre 10 kor. — Megrendelhető a VASÁRNAPI UJSÁG kiadóhivatalában, Budapest, IV., Egyetem-u. 4. Ugyanitt megrendelhető a KÉPES NÉPLAP, a legolcsóbb ujság a magyar nép számára, félévre 2 kor. 40 fill.

Ha 52-ből elveszünk 38-at, marad 14. Ez az egyszerű kivonás tanít meg mindenkit a ma legnagyobb művészetére: a pénzmegtakarításra. Tizennégy koronát takarít meg mindenki évente, ha annak a budapesti reggeli lapnak az előfizetői közé lép, amelyik egyedül maradt meg a régi előfizetési árak mellett. A PESTI NAPLÓ ez az egyedüli lap. Csak ez szerezhető meg továbbra is a régi, negyedévi 950, félévi 19 és évi 38 kor. előfizetési árért, a többi lap felemelt negyedévi 13 kor., félévi 26 kor. és évi 52 kor. előfizetési ára helyett. A régi áron, a régi terjedelemben nyújtja tehát továbbra is a művelt magyar közönségnek az ujságírás és szépirodalom legkiválóbb és érték tekintetében egyedülálló alkotásait. A PESTI NAPLÓ kiadóhivatala (Budapest, VII. kerület, Rákóczi-út 18. szám) módot nyújt ehhez mindenkinek.

Tolvaj cseléd. Partl Anna gyermekleány följelentést tett fiatal korú cseléd társára ellen, aki tőle cipőt s ruhát lopott.

Elveszett. Károlyi Szilárdné arany karikagyűrűt, báró Jeszenszky Ödön tűzérhadnagy 400 korona különféle pénzt és bélyeget tartalmazó pénztárcát veszített el.

Lelőtt veszett eb. A város területén s a környéken garázdálkodott veszettség gyanús két eb közül az egyiket sikerült Kapi községben lelőni. Az eb fejét az állatorvosi főiskola kórbonctani intézetének küldték meg, amelynek vizsgálati eredményétől függ az ideiglenes ebzárlat tartama.

Talált tárgyak. Mikolík Elek gimn. tanuló pénztárcát 5 korona pénzzel, — Csizsók Mária gyermekleány arany gyűrűt talált. Átvehető a rendőrségen.

Mozgósínházak műsora.

OLYMPIA:

Vasárnap: *Tatárjárás.* Főszereplők Kosáry Emmi és Király Ernő.

Kedden: *Demimonde.* Nagyhatalmú amerikai film-újdonosság. Főszereplő: Kitty Gordon.

Csütörtökön: *A halálítélet.* Jókai elbeszélése filmen. Főszereplő Fenyvesi Emil.

URÁNIA:

Vasárnap: *Cassilda Mediatoros házassága.* A főszerepben Lotte Neumann.

Szerdán: *A fehérarcú ember.* Nagyhatalmú dráma.

Szombaton: *Az arany háló.* Mia May első fellépt.

■ Az Olympia- és Uránia-mozgók részére a jegyelőjegyzé-
seket a Haltenberger-féle ruhatisztítóüzletben veszik fel.

TANÜGY.

Iskolák karácsonyi szünetének meghosszabbítása. A vall.- és közokt.-ü. miniszter az állami iskolák és óvodák karácsonyi szünetét, tüzelőanyaggal való takarékoskodás szempontjából, 14 nappal meghosszabbította.

Ismeretterjesztő előadás. A tótsóvári áll. elemi iskola tanestülete által a múlt hó 30-ikán rendezett népies ismeretterjesztő előadás a következő program szerint tartott meg: 1. Himnusz, énekelte az ünnepélyen résztvevő közönség. 2. Szavaltat: Dal a hazáról, írta Pósa Lajos. Szavaltat Kakascsik Erzsébet hajadon. 3. Bem apó címen felolvasást tartott Sommer Ágost áll. el. isk. igazgató. 4. Szavaltat. Arany kalászkok, írta Petőfi Sándor. Szavaltat Lucsánszky Margit. 5. Szózat, énekeltek az összes jelenvoltak. Az előadáson 79 felnőtt vett részt.

Hazafias jótékonyág. Az eperjesi orth. izr. el. iskola tanestülete az iskola igazgatótanítójának, Habermann József lelkes irányítása mellett az utóbbi két hónapban a hazafias jótékonyág körül a következőképpen tevénykedett: a hadisírgondozó-alapra gyűjtött 30 kor. 43 fill.-t; a Zsófia gyermekszanatórium javára gyűjtött 85 kor. 25 fill.-t; a József főherceg szanatórium javára gyűjtött 11 kor. 86 fill.-t; 68 kgr. vadgesztenyét küldött a Hadsegélyző Hivatalhoz; katonák karácsonyi ajándékára gyűjtött 36 kor. 52 fill.-t; az eperjesi Vöröskereszt-kórház részére sebesült katonáink gyógykezelésére 2 kgr. 56 kgr. tépést küldött. A VII-ik hadikölcsön kibocsátása alkalmával Habermann József isk. igazgató szabadidejének felhasználásával és egyéniségének egész erejével látott a hadikölcsön-jegyzések gyűjtéséhez, s a tanulók körében mintegy 52 hadikölcsön-jegyzőt szerzett. Az Aradi Kereskedők Takaré- és Hitelszövetkezete heti 1 kor. törlesztés mellett fogad el hadikölcsön-jegyzést, mely módon történt a tanulók jegyzése ezúttal is. Habermann József igazgató által gyűjtött jegyzés 16,200 korona, Engländer Mór tanító gyűjtött jegyzése 5700 k. és Rausnitz Mór tanító gyűjtése 900 korona, összesen 22,800 korona. Ily összeggel járultak az iskola tanulói ezúttal a hadikölcsönhöz. A most felsorolt adatok az iskola hazafias ténykedését mutatják be, melyek méltók az elismerésre és a nyilvánosság elé tárásra.

Szerkesztői üzenet.

P. Gy., Ny. A beküldött vers formaérzékéről tanúskodik, verselése ügyes, rímei összecsengők, de levon értékéből a rajta terjedő homály. Nem hisszük, hogy M...i k. a., akinek a vers szól, azt meg is értse. Alkalmilag közölni fogjuk.

Felelős szerkesztő:
dr. Rosenberg Teofil.

Kiadótulajdonos:
dr. Koós István.

Középkorú, keresztény, teljesen árva úrleány magányos úrhoz

házvezetőnőnek

□ □ ajánlkozik. □ □

Cím: *Hűséges, Kishárs,* Sáros megye.

HENRY BARBUSSE

TŰZ (LE FEU)

CÍMŰ GONCOURT-DÍJAT NYERT
BÉKEREGÉNYE

FORDÍTOTTA LENDVAY ISTVÁN.

Ára
10
kor.

A háborús Franciaország a tavasszal olyan irodalmi eseményről volt hangos, amely a hullámaival néhány hét alatt a világtengerek partjáig és az óceánon át Amerikáig is kiverete. A FIGARÓ egyik munkatársa, Henry Barbusse „Tűz” („Le feu”) című, ragyogó tollal írt pompás regényével megnyerte a Goncourt-díjat: néhány nap alatt Barbusse nevét fölkapta Páris, a könyvből máig ötszáz ezer példánynál több van forgalomban. Akik olvasták, írók, műbírák és főként a nagyközönség, nem tudták, hogy végtelen elragadtatásuk vagy az író megvesztegetően lebilincselő meséje teszi-e, de annyi bizonyos, hogy másodszor is kézbe vették és remegő izgalomban olvasták el újra. A nagy francia mese-mondók emléke, Maupassant-szellemessége és Anatole France mélysége támadt fel a „Tűz”-ben, amely eddig az eredeti francia kiadásban is alig tudott átjutni a mi határainkon. Kapható minden könyvkereskedésben, A NAP kiadóhivatalában, VI. Teréz-körút 5. szám a. Rendeléseknél tessék okvetlenül megjelölni, hogy a „Lendvay István által fordított” kiadást küldjék.

Harisnyajavító- ... műhely Eperjesen.

Mérsékelt munkadíjért harisnyákat vállalunk javításra. Női-harisnyákhoz fél pár, férfi-harisnyákhoz egy pár küldendő. Csak mosott és vasalt harisnyák fogadtnak el. :: :: ::

Vidor Béláné, Csatorna-utca 2.
\\ (Venetianer-féle ház).

Flórián-utca 13. számú HÁZ szabad kézből eladó.

Tudakozódhatni Szebeni-út 30. sz.

Földbirtokosok,

kik ma rendelnek,
kora tavasszal biztosan szánhatnak
s ezért tanácsos már most nálam azonnal megrendelni a hírneves és elismert

új kétgéprendszerű motorekegarnitúrát,

mely egy elsőrangú németországi gyár gyártmányát képezi. Oriási előnye az eddigi szántógépekkel szemben, hogy laptalajban szerkezete és könnyűsége folytán nem süpped és kötött agyagos talajban is kielégítő munkát végez. A motor négycylinders és 35-lóerős. Egyéb mezőgazdasági munkálatok elvégzésére is alkalmas, ú. m. cséplésre, szecskavágásra, darakészítésre, vontatásra stb. — Ugyancsak ajánlok vételre 16 HP. gőzekegarnitúrához való

új alkatrészt,
új gőz- és motorekéhez való sodronykötelet.

BÉKÉSI LAJOS, műszaki iroda
Budapest, Almási-tér 8. b.

Veszünk

vadásztilalom
alá nem eső vadat,
savanyított káposztát
a legmagasabb áron.

Eperjesi
Keresztény Fogyasztási Szövetkezet.

Középkolai és polgári iskolai magánvizsgákra

osztályösszevonással, érettségire a leggyorsabban, felelősség mellett készít elő

a Zsoldos Tanintézet

Budapest, VII., Dohány-u. 84. Telefon 32-40.
□ Ismertetőt küld az igazgatóság. □

VISZKETEG!

Rüh, sömör és mindennemű
bőrbaj biztos gyógyszere a

BORÓKA-KENŐCS.

Nem piszkít és szagtalan. Ára 3, 5 és 9 kor.
Hozzávaló Boróka-szappan 5 kor. Készíti
Gerő Sándor gyógyszerész, Nagykőrös. —
Eperjesen kapható Kovaliczky Pál és
Pálesch Árpád gyógyszerésztárában.

PIANINÓ

bérletre ••
kerestetik.

Ajánlatok „Zongorabérlet” jelisével a
kiadóhivatal útján továbbíthatnak. ::

Legnagyobb szenzáció: 20 fillérbe kerül 1 kiló fehérnemű

hőfehéren tisztára mosva, csaknem fáradság nélkül és szavatossággal ártalmatlanul csak a

„Tow-Tow” prima mosópaszta és universal tisztítószerezettel történiék

„Tow-Tow” pasztával mosunk fehérneműt, tisztítunk mindennemű edényeket és padlót stb. anélkül, hogy hozzáadnánk szappant, szódát, lúgot stb.

„Tow-Tow” egyedüli, mely mindig használatra kész

„Tow-Tow” egy csaknem általánosan használt, már népszerű mosó- és tisztítószerez mert legjobb és legolcsóbb; nem szabad tehát egy háztartásban, kórházban, kolostorban, árvaházban, szállodában, szanatóriumban, vendéglőben, fogyasztási szövetkezetekben hiányoznia

„Tow-Tow” az összes meglévő utánzott pótmosószerezettel nem árban, hanem összehasonlíthatatlan és felülmúlhatatlan tisztítóhatásában versenyez

„Tow-Tow”-ból 5 kiló (bruttó), mely 20 korona, elegendő 70-80 kg. ruha vakitón fehér kimosásához. Egy láda 10 kg.

„Tow-Tow” 37 koronáért 150-160 kg. ruhához és egy láda 20 kg.,

„Tow-Tow” 70 kor.-ért 300-350 kg. ruhához elegendő.

Szállítják fuvar- és ládamentesen, utánvétellel. Viszo-t-eladónak megfelelő engedmény — Ügyes, jutalékra dolgozó képviselőket mindenhol keresnek.

— RUBINSTEIN MÁRTON ÉS FIAI r.-t. Makó 140. —
Használati utasítást minden számlához csatolunk.

A Főutca 40. sz. (Koós-) házban egy

ÜZLETHELYISÉG

■ ■ ■ 1918. május, esetleg már febr. 1-jével kiadó. ■ ■ ■